

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

04 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, împotriva sentinței Judecătoriei Criuleni din 30 martie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2016, în privința inculpatului

***Policinschi Grigore xxxxxxxx**, născut la
xx xxxxxxxx xxxx, originar și locuitor al s. xxxxxxxxxx,
r-nul xxxxxxxx, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

Termenul de examinare

instanța de fond: 31.07.2014 – 30.03.2016,

instanța de apel: 27.04.2016 – 13.10.2016,

instanța de recurs: 07.02.2017 – 04.04.2017.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni din 30 martie 2016, Policinschi Grigore a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal, pe motiv că ***în acțiunile lui lipsesc semnele constitutive ale infracțiunii.***

2. Instanța de fond a constatat că Policinschi G. se învinuiește că, în baza deciziilor Consiliului raional Dubăsari nr. 01-02 din 28 iunie 2007 și nr. 01-01 din 27 iunie 2011, exercitând funcția de președinte al r-ului Dubăsari, astfel fiind persoană cu funcție de demnitate publică și totodată, în conformitate cu art. 53 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală”, exercitând funcția de coordonator principal de credite al raionului, având obligația prevăzută de art. 53 alin. (1) lit. b) al legii indicate mai sus de a asigura respectarea Constituției, a legilor, altor acte normative și conform art. 32 alin. (1) lit. d), e) din Legea nr. 397 din 16.12.2003 „Privind finanțele publice locale”, fiind responsabil de integritatea bunurilor aflate în administrare și de asigurare a organizării și ținerii contabilității în conformitate cu actele normative, a comis neglijență în serviciu în următoarele circumstanțe.

Conform raportului auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din r-nul Dubăsari, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 52 din 21.11.2012, Policinski G., având o atitudine neglijentă față de obligațiunile sale de serviciu, nu a asigurat organizarea și ținerea evidenței contabile în conformitate cu actele normative, a costului foilor de odihnă pentru copii în sumă de 499,6 mii lei, în lipsa documentelor justificative a admis efectuarea cheltuielilor în sumă de 494,6 mii lei pentru deservirea ședințelor de lucru, zilelor de comemorare, zilelor profesionale și altor sărbători.

Instanța a reținut că în acțiunile inculpatului lipsesc indicii calificativi ai infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal, motive din care acesta urmează a fi achitat.

Astfel, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate și a indicat că suma de 499,6 mii lei a fost achitată pentru foile de odihnă repartizate copiilor din familiile social-vulnerabile în perioada estivală 2011, iar cheltuielile pentru zilele comemorative, deservirea ședințelor de lucru, zilelor profesionale și altor sărbători au fost efectuate în bază legală, confirmate prin documente justificative.

Or, acuzarea nu a prezentat probe pertinente și concludente care să confirme că inculpatul, având o atitudine neglijentă față de obligațiile sale de serviciu, nu a asigurat organizarea și ținerea evidenței contabile în conformitate cu actele normative, a costului foilor de odihnă pentru copii în sumă de 499,6 mii lei, iar în lipsa documentelor justificative ar fi admis efectuarea cheltuielilor în sumă de 494,6 mii lei pentru deservirea ședințelor de lucru, zilelor comemorative, zilelor profesionale și altor sărbători, inculpatul demonstrând prin probe că toate sumele bănești au fost cheltuite în cadrul legal.

Acuzarea nu a administrat probe pertinente și concludente ***că inculpatul ar fi comis infracțiunea*** prevăzută de art. 329 alin. (1) Cod penal, instanța fiind în imposibilitate să înlăture divergențele dintre declarațiile făcute în cadrul dezbaterilor judiciare de reprezentantul părții vătămate, Berzan V. și ale martorilor acuzării date în cadrul urmăririi penale și a cercetării judecătorești, or, dubiile apărute în cadrul examinării cauzei nefiind înlăturate în limita unei proceduri legale, urmează a fi interpretate în favoarea inculpatului, acesta urmând a fi achitat ***din lipsa în acțiunile lui a semnelor constitutive ale infracțiunii*** incriminate.

3. Procurorul în Procuratura Anticorupție, Mirandolina Sușițaia, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 329 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de 2 ani, cu încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție.

Apelanta a indicat că probele administrate, inclusiv declarațiile reprezentantului părții vătămate și ale martorilor, dovedesc că inculpatul a comis neglijență în serviciu, fiind considerate neîntemeiate concluziile auditului Curții de Conturi și eronat calificată decizia acesteia ca fiind o recomandare spre dirijarea activității sale profesionale.

Instanța de fond nu a ținut cont de caracterul infracțiunii comise de inculpat, iar declarațiile acestuia nu corespund circumstanțelor cauzei și depozitiilor

reprezentantului părții vătămate Berzan V., ale martorilor Gonciar M., Josan S., Moiseev E., Braducean L., Leșan A., Stavinschi Z., Soltan I., Urîtu A., Grigoriev S. și Iavița T.

Or, potrivit sentinței, instanța justifică părțitor poziția inculpatului, dându-i dreptate în acțiuni, făcând doar o retrospectivă a probelor prezentate de părți și, contrar prevederilor legale, nu a făcut o analiză motivată a probelor, rezumându-se la enumerarea acestora.

Totodată, instanța de fond nu a verificat și nu a calificat drept probă decizia Curții de Conturi în care s-a enunțat expres că prin prisma Legii contabilității, în accepțiunea art. 19, au fost lipsă acte de evidență primară și acte de decontare întocmite în modul și ordinea stabilite de lege.

Astfel, în contextul legii menționate, faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare, documentele primare urmând a întocmite în timpul efectuării operațiunii, iar când este imposibil – nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului. Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare, aprobate de Ministerul Finanțelor, iar în lipsa formularelor tipizate sau dacă acestea nu satisfac necesitățile entității, entitatea elaborează și utilizează formulare de documente, aprobate de conducerea ei, cu respectarea cerințelor alin. (6).

Însă, instanța de fond, neglijând normele legale, a considerat drept acte de evidență primară și, respectiv, dovadă de justificare a activității infracționale a inculpatului, actele de lichidare întocmite fără dată și fără număr, cu referință la acțiunile care au format obiectul învinuirii.

În același timp, instanța a neglijat faptul că, stabilind derogări de la legislația în vigoare, Curtea de Conturi a decis a transmite raportul de audit pentru r-nul Dubăsari efectuat pentru perioada de raport a anului 2011, Centrului National Anticorupție, pentru ca acesta să adopte o decizie legală, în limitele competenței procesuale.

Mai mult, instanța de fond a omis să indice prin care probe se demonstrează nevinovăția persoanei sau care sunt elementele infracțiunii ce lipsesc.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2016, apelul a fost respins ca nefondat.

Instanța de apel a statuat că instanța de fond corect a considerat că probele administrate nu sunt suficiente pentru a stabili vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

Astfel, instanța de fond, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, apreciind probele acuzării și ale apărării din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, a conchis că **acuzarea nu a administrat probe** pertinente și concludente prin care să confirme **că inculpatul ar fi comis infracțiunea incriminată**, instanța de fond fiind în imposibilitate să înlăture divergențele dintre declarațiile făcute în cadrul dezbaterilor judecătorești de reprezentantul părții vătămate Berzan V., dintre depozițiile martorilor acuzării depuse în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești.

Or, în circumstanțele în care dubiile apărării apărute la examinarea cauzei nu au putut fi înlăturate în limita unei proceduri legale, urmează a fi interpretate în favoarea inculpatului, acesta *urmând a fi achitat din lipsa în acțiunile lui a semnelor constitutive* prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurenta a invocat că, achitând inculpatul, instanțele de fond și de apel s-au bazat doar de declarațiile acestuia, neglijând probele acuzării invocate și în apelul declarat, pe care instanța de apel le-a apreciat eronat, fiind respinsă puterea de acuzare fără o motivare plauzibilă sau bazată pe probe ce ar combate învinuirea înaintată inculpatului, fiind încălcate prevederile art. 101 Cod de procedură penală, conform cărora fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanțele nu au ținut cont de probele acuzării, adoptând o hotărâre bazată în mod parțial pe declarațiile inculpatului și discursul apărătorului său, fiind omise și depozițiile reprezentantului părții vătămate Berzan V., martorilor Moiseev E., Braducean L., Leșan A., Stavinschi Z., Soltan I., Urîtu A., Grigoriev S. și Iavița T.

Transferurile indicate în raportul de audit ca fiind în lipsa actelor de evidență primară, au fost realizate cu derogare de la norma legală, în cadrul auditului fiind utilizate extrasele din evidența trezorerială și cheltuielile bugetului raionului Dubăsari.

Totodată, apărarea a prezentat un șir de acte de lichidare a plăților, în limita acuzării formulate, întocmite formal, fără dată și număr de evidență, proveniența cărora nu se cunoaște. Or, este subiectiv a presupune că actele de lichidare vizate sunt acte de evidență contabilă primară, în cazul în care auditorii Curții de Conturi și contabilii Consiliului raional Dubăsari, Moiseev E. nu cunoșteau despre existența acestora, actele fiind prezentate la etapa prezentării probelor cu titlu de justificare fictivă a unor cheltuieli suportate în sensul învinuirii înaintate.

Astfel, planificarea unor cheltuieli nu certifică legalitatea acestora, fiind stabilit că toate transferurile reclamate în raportul de audit, ca fiind în lipsa actelor de evidență primară, au fost realizate cu derogare de la norma legală, în cadrul auditului fiind utilizate extrasele din evidența trezorerială și cheltuielile bugetului raionului Dubăsari.

Instanțele nu au verificat și nu au calificat drept probă faptul că Curtea de Conturi în decizia sa a enunțat expres că prin prisma Legii contabilității, în accepțiunea art.19, au lipsit acte de evidență primară și acte de decontare întocmite în modul și ordinea stabilite de lege. Astfel, faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare, documentele primare urmând a fi întocmite în timpul efectuării operațiunii, iar când este imposibil, nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului.

Or, Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditului extern în

sectorul public în calitate de instituție supremă de audit și este protejată legal de interferența din partea organelor de drept sau cu funcții de control.

În același timp, fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanțele s-au rezumat doar la enumerarea probelor administrate de acuzare și apărare, concluzionând formal că nu au fost prezentate suficiente probe în sensul acuzării, nefiind indicate probele care demonstrează nevinovăția persoanei sau care sunt elementele infracțiunii ce lipsesc.

Mai mult, fiind invocate ilegalitățile admise de instanța de fond, instanța de apel prin neaprecierea obiectivă a probelor administrate, la adoptarea deciziei a repetat eroarea de drept admisă de instanța de fond și nu a dat o apreciere justă probelor acuzării.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat. Potrivit art. 394 alin. (3) pct. 2), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului și motivele pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) cercetând declarațiile inculpatului, ale reprezentantului părții vătămate, ale 11 martori audiați și 247 de probe scrise, nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, nespecificând esența probelor scrise și ce confirmă sau infirmă acestea, neindicând motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul acuzării.

Mai mult, nu a indicat esența **divergențelor** constatate și motivul pentru care nu le-a putut **înlătura**, iar mențiunea că: ”*instanța de fond a fost în imposibilitate să înlătore divergențele dintre declarațiile făcute în cadrul dezbaterilor judecătorești de reprezentantul părții vătămate Berzan V., dintre depozițiile martorilor acuzării depuse în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești*” este neclară, confuză, sumară și nu corespunde criteriilor de apreciere a probelor administrate pe caz, prescrise în art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală.

Totodată, probele scrise prezentate de apărare nu au fost apreciate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept concrete, invocate în rechizitoriu și în respectivele rapoarte ale Curții de Conturi și auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din r-nul Dubăsari pe anii 2011 - 2012;

b) a constatat în descriptivului sentinței mai multe temeuri de achitare a inculpatului, indicând că **inculpatul nu a comis infracțiunea incriminată**, apoi că inculpatul urmează a fi achitat din **lipsa în acțiunile lui a semnelor constitutive** prevăzute de art. 329 alin. (1) Cod penal (*pct. 2. din decizie*).

Totodată, în dispozitivul sentinței a indicat divergent, că inculpatul este achitat din motiv că **în acțiunile lui lipsesc semnele constitutive ale infracțiunii** (*pct. 1. din decizie*).

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Conform art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele

materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel, nefiind în drept să-și întemeieze concluziile pe probe cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

Or, nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, nespecificând esența probelor scrise și ce confirmă sau infirmă acestea, neindicând motivele pentru care a respins probele aduse în sprijinul acuzării;

b) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, cum ar fi declarațiile celor 11 martori - Grigoriev S., Moiseev E., Urîtu A., Soltan I., Leșan A., Oprea S., Josan S., Gonciar M., Braducean L., Jimbei M. și Iavița T., cât și cele 247 de probe scrise, prezentate de apărare.

Totodată, probele scrise prezentate de apărare nu au fost apreciate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept concrete, invocate în rechizitoriu și în respectivele rapoarte ale Curții de Conturi și auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale și gestionării patrimoniului public din r-nul Dubăsari pe anii 2011 - 2012;

c) nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul declarat de procuror, inclusiv asupra celor reproduse la pct. 3. din decizie, și repetate în recursul ordinar (*pct. 3., 5. din decizie*).

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând

dispozitivul hotărârii, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2016, în privința inculpatului Policinschi Grigore xxxxxxxx, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 04 mai 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun